

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พิธีลอยเรือ : ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของชาวเล
 กรณีศึกษาบ้านหัวแหลม เกาะลันตา จังหวัดกระบี่
 ชื่อผู้ศึกษา นางสาวอรุณรัตน์ อุกฤษณ์
 สาขาวิชา มานุษยวิทยา
 ภาควิชา มานุษยวิทยา
 ปีการศึกษา 2532

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพิธีลอยเรือในฐานะที่เป็นภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวเลบ้านหัวแหลม อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ โดยผู้วิจัยได้เข้าไปอาศัยในชุมชนช่วงระยะเวลาหนึ่ง และใช้วิธีการทางมานุษยวิทยาเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านชาติพันธุ์ และพิธีกรรม จากแหล่งชุมชนและเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการประกอบกับการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษพบว่า องค์ประกอบของพิธีลอยเรือทั้งในแง่ของศิลปะที่ชาวเลบ้านหัวแหลมสร้างสรรค์ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อใช้ในพิธีกรรม และในแง่ของสัญลักษณ์และการสื่อความหมาย ตลอดจนการสืบเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงได้สะท้อนให้เห็นถึงสัญลักษณ์ และการสื่อความหมายในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การประกอบพิธีกรรมของผู้เฒ่ากลุ่ม การเข้าร่วมต่อเรือปลาทูประติมากรรมไม้กั้นผี ประกอบพิธีสวดน้ำ และพิธีทำน้ำมนต์ ทำขวัญ และสะเดาะเคราะห์ ตลอดจนการร้องรำทำเพลงของสมาชิกในกลุ่ม สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงสัญลักษณ์และการสื่อความหมายตัวภาษาท่าทาง ซึ่งนอกจากสัมพันธ์กับด้านบทความเรื่อง ทำนิยม พิธีเคลติ และภาวะแวดล้อมทางมานุษยวิทยา ซึ่งรวมเรียกว่าโลกทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรมแล้ว ยังแสดงถึงโครงสร้างของพิธีลอยเรือ ซึ่งสัมพันธ์กับโครงสร้างของชุมชนชาวเลบ้านหัวแหลมด้วย ในที่นี้แสดงให้เห็นเรือปลาทูและส่วนประกอบของเรือ ไม้กั้นผีและเรืองูแทนในพิธีกรรม ได้แสดงถึงสัญลักษณ์และการสื่อความหมายทางวัตถุ ซึ่งสัมพันธ์กับโลกทัศน์ทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชนชาวเลบ้านหัวแหลม อันเป็นแรงขับเคลื่อนใจให้สมาชิกในชุมชนสร้างสรรค์ประดิษฐ์สิ่งเหล่านี้ขึ้น เพื่อสนองความต้องการของสังคม เช่นกัน ทั้งนี้

องค์ประกอบของพิธีลอยเรือแต่ละขั้นตอน และโลกทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรม ได้มีการสืบเนื่อง
และเปลี่ยนแปลงไปอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Thesis Title	The Boat Floating Ritual : A Reflection of the Social and Cultural life of Chao le A Case study in Ban Hua Laem, Ko Lanta Krabi, Thailand
Name	Miss Aporn Ukrisana
Concentration	Anthropology
Department	Anthropology
Academic Year	1989

ABSTRACT

This investigation was undertaken in an attempt to determine the boat floating ceremony (Toy Roe) as an agent to reflect the social and cultural aspects of the Chao le' folks, Ban (village of) "Hua Laem"

Ko lanta, Krabi Province. The data on races and rituals were obtained by observation and real participation in particular events for considerable time and some informal interviews and by means of anthropological approach. A great deal of related literature including various texts was also accounted for.

The findings indicated that the factors of the boat-floating ceremony both in respect of art created and produced by the Chao le' folks, Ban Hua Laem, and in respect of a token and conveyance of meaning including continuity and alteration concisely reflected the token and conveyance of meaning as follows : the ritual performance of the community leader, cooperation in building the "PlaJak" boat, making a stick for securing themselves form ghosts, performing a

"dousing" rite and making "holy or sacred" water morale consoling and ill-fated salvation in combination with singing and dancing performed by members of the group. These activities were performed to clarify the token and conveyance of meaning by using gesture language, not only in relation to folk tales, values, attitude and ecological environment as a whole, so called as the social and cultural world-view, but also an identification of the structure of the boat floating ceremony related to the social structure of the "Hua Laem" community. Similarly, the "Pla-jak" boat and its component parts, the ghost-protection stick and spiritual food (bits of food offered to spirit) for the ceremony identified the token and conveyance of meaning in the form of material in relation to the social and cultural world-view of the "Chao le" community, Ban Hua Laem. As a result, the community members would have an impulse to create and produce these items so as to meet their social needs. What's more, the factors concerning the boat-floating ceremony in a certain consequence and the socio-cultural world-view have been continuously handed down and altered in such a relative and congruent way.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ ได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี วงษ์เทศ ที่ปรึกษาผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม ดร. วรณี วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอ์สัน
ดร. ตักลาส แอนเดอ์สัน คณาจารย์ภาควิชาคณานุกรมศึกษาและอาจารย์พิเศษทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้
ความคิดและคำแนะนำซึ่งก่อให้เกิดกำลังใจในการศึกษาค้นคว้า และสร้างงานวิทยานิพนธ์ขึ้นนี้ให้
สำเร็จได้ในที่สุด

นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อมร ทวีศักดิ์ อาจารย์ประจำสถาบันภาษา
และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล อาจารย์กลิ่น ดวงเหนือเพชร เลขานุการประจำศูนย์
วัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ และนายลูติม ทะเลลึก ผู้ช่วยเหลื่อตักการแปลและบันทึกบทเพลง
ขอขอบคุณ อาจารย์สมชาย นิลอาลี นางสาวคัมพู ทองคำดี ผู้ช่วยเหลื่อตักการพิมพ์ และ
เพื่อนนักศึกษาปริญญาโทมาณะยวิทยาทุกท่านที่ร่วมเดินทาง ไปเก็บข้อมูลและให้ความช่วยเหลือเป็น
กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ตลอดจนขอขอบคุณชาวเลในประเทศไทย โดยเฉพาะชาวเลบ้านหัวแหลม
และชาวเลเกาะลันตาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดขอขอบคุณมูลนิธิเจมส์ เอช. ดับเบิลยู. ทอมป์สัน และสมาคมสังคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
ที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์นี้